

ปัญหาการบังคับคดีกับทรัพย์สินจดทะเบียนกำหนดเวลาตามกฎหมาย¹

วัชร ปานบุญ²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบังคับคดีกับทรัพย์สินจดทะเบียนกำหนดเวลาตามกฎหมาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี หลักเกณฑ์การบังคับคดีกับทรัพย์สินจดทะเบียนภายในระยะเวลา 10 ปี นับตั้งแต่วันที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ซึ่งการบังคับจดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นเป็นสิทธิของผู้รับจดทะเบียนที่จะดำเนินการบังคับจดทะเบียนกับทรัพย์สินของตนเองอันเป็นทรัพย์สินที่เป็นทรัพย์สินที่เป็นกฎหมายชั้นสูงสุดเท่าที่จะมีกฎหมายมารองรับได้ อีกทั้งเป็นสิทธิในทรัพย์สินที่ไม่จำกัดการใช้ ไม่มีข้อกำหนดในการจำหน่ายทรัพย์สินหรือทรัพย์สิน อันเป็นหลักประกันที่จะสามารถบังคับเอาในตัวทรัพย์สินได้โดยตรง การบังคับจดทะเบียนจึงต้องเป็นไปตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด เมื่อเจ้าหน้าที่จดทะเบียนนั้นเลือกวิธีการที่จะบังคับเอาทรัพย์สินของตนเองโดยการฟ้องคดีเพื่อบังคับจดทะเบียนต่อศาล ทำให้เจ้าหน้าที่จดทะเบียนเกิดสิทธิในการบังคับจดทะเบียนในทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว เจ้าหน้าที่จดทะเบียนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาต้องดำเนินการบังคับคดีนำทรัพย์สินที่จดทะเบียนนั้นออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ภายในระยะเวลา 10 ปี นับตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในชั้นที่สุดให้ ลูกหนี้ตามคำพิพากษาจึงต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับจดทะเบียน

แต่เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาแล้ว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 274 เจ้าหน้าที่คำพิพากษามีได้ดำเนินการบังคับคดีภายในกำหนดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 274 ที่บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาภายในกำหนดเวลา 10 ปี นับตั้งแต่วันที่คำพิพากษาหรือคำสั่ง หากว่าล่วงพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษามีได้ร้องขอบังคับคดีเช่นนี้ เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาย่อมหมดสิทธิในการบังคับคดี ซึ่งหมายถึงตั้งแต่มีคำพิพากษาของศาลชั้นที่สุดในคดีนั้น แต่โจทก์เพ่งยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีให้ดำเนินการบังคับคดียึดทรัพย์สินของตนเองของจำเลย ล่วงพ้นระยะเวลา 10 ปี นับตั้งแต่วันที่คำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว ซึ่งสิทธิบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของตนเองของจำเลย แต่อย่างไรก็ดีทรัพย์สินของตนเองยังคงอยู่ และโจทก์สามารถใช้ยื่นต่อลูกหนี้จำนองหรือต่อบุคคลภายนอกที่รับโอนทรัพย์สินของตนเองต่อไปโดยการนำคดีขึ้นสู่ศาล เมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือสั่งแล้ว ที่จะดำเนินการบังคับจดทะเบียนกับทรัพย์สินของตนเอง

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการบังคับคดีกับทรัพย์สินจดทะเบียนกำหนดเวลาตามกฎหมาย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์จุฑา วงศ์ทองสรรค์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จรัส เล็งวิทยา และรองศาสตราจารย์ประเทือง ธนียผล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (โครงการศึกษาภาคพิเศษ สาขาวิชานิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง จังหวัดนครราชสีมา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เป็นทรัพย์สินที่เป็นทรัพย์สินที่เป็นกฎหมายชั้นสูงสุดเท่าที่จะมีกฎหมายรองรับได้ อีกทั้งเป็นสิทธิในทรัพย์สินที่ไม่จำกัดการใช้ ไม่มีข้อกำหนดในการจำหน่ายทรัพย์สินหรือทรัพย์สิน อันเป็นหลักประกันที่จะสามารถบังคับเอากับตัวทรัพย์สินได้โดยตรง

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าปัญหาการบังคับคดีกับทรัพย์สินจดทะเบียนกำหนดเวลาตามกฎหมายตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่เกี่ยวกับการจำหน่ายยังไม่มี ความชัดเจนในเรื่องการบังคับคดีกับทรัพย์สินจดทะเบียนกำหนดเวลาตามกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

จากการศึกษาประเด็นปัญหาการบังคับคดีกับทรัพย์สินจดทะเบียนกำหนดเวลาตามกฎหมายทำให้ทราบว่า การบังคับจำหน่ายเมื่อพ้นระยะเวลา 10 ปี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั้นแล้ว ไม่อาจดำเนินการบังคับคดีได้อีกต่อไป แต่ทรัพย์สินยังคงอยู่ แต่ในขณะเดียวกันกฎหมายในกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส และกฎหมายแพ่งเยอรมัน มีการกำหนดอายุความของการบังคับจำหน่ายไว้ในบทบัญญัติของกฎหมาย และระบุเหตุที่จะทำให้สัญญาจำหน่ายระงับสิ้นไปอย่างชัดเจน

ประเด็นปัญหาที่หนึ่งปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการการบังคับคดีกับทรัพย์สินจำหน่าย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 728 ได้บัญญัติไว้ในบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าหากเจ้าหนี้จำหน่ายจะดำเนินการบังคับคดีกับทรัพย์สินจำหน่าย ต้องดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจึงจะดำเนินการในชั้นบังคับคดีกับทรัพย์สินจำหน่ายนั้นได้ ทำให้เห็นได้ว่าการบังคับคดีกับทรัพย์สินจำหน่ายนั้น เมื่อผู้จำหน่ายนำทรัพย์สินมาจดทะเบียนจำหน่ายไว้กับผู้รับจำหน่ายแล้ว และผู้จำหน่ายผิดนัดชำระหนี้หรือมิได้ชำระหนี้ตามสัญญาประจานภายในกำหนดที่ตกลงไว้ให้แก่ผู้รับจำหน่ายแล้ว เมื่อผู้รับจำหน่ายในฐานะเจ้าหนี้จะดำเนินการบังคับจำหน่ายกับทรัพย์สินที่จำหน่าย ผู้รับจำหน่ายต้องฟ้องร้องต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้จำหน่ายชำระหนี้แก่ผู้รับจำหน่ายเสียก่อน ผู้รับจำหน่ายจะบังคับคดีกับทรัพย์สินจำหน่ายโดยไม่มีการนำคดีขึ้นสู่ศาลมิได้ โดยก่อนที่ผู้รับจำหน่ายจะดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำพิพากษานั้น เจ้าหนี้หรือผู้รับจำหน่ายต้องมีหนังสือบอกกล่าวบังคับจำหน่าย ให้ลูกหนี้หรือผู้จำหน่ายชำระหนี้ ใถ่ถอนจำหน่าย โดยให้ลูกหนี้หรือผู้จำหน่ายปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าวดังกล่าวภายใน 60 วันนับแต่วันที่ลูกหนี้หรือผู้จำหน่ายได้รับหนังสือดังกล่าวหากลูกหนี้หรือผู้จำหน่ายไม่ปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าวดังกล่าว เจ้าหนี้หรือผู้รับจำหน่ายจึงยื่นคำฟ้องต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาและเจ้าหนี้หรือผู้รับจำหน่ายในฐานะเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจึงดำเนินบังคับคดีกับทรัพย์สินจำหน่ายกับทรัพย์สินจำหน่ายดังกล่าวต่อไปได้

ดังนั้น การที่โจทก์จะมีสิทธิฟ้องและมีอำนาจฟ้องคดีต่อศาล โจทก์ต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 728 ก่อนจึงจะมีอำนาจฟ้องบังคับจำหน่ายต่อศาล เมื่อเจ้าหนี้หรือผู้รับจำหน่ายมิได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามกระบวนการบังคับจำหน่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 728

แล้วนั้น ย่อมทำให้เจ้าหนี้หรือผู้รับจ้างเองไม่มีสิทธิที่จะดำเนินการบังคับคดีกับทรัพย์จ้างเองได้ เมื่อไม่มีสิทธิบังคับคดีกับทรัพย์จ้างเอง ทรัพย์จ้างเองก็ยังคงติดจ้างอยู่ หากลูกหนี้หรือผู้จ้างเองไม่มาดำเนินการไถ่ถอนจ้างเองกับเจ้าหนี้หรือผู้รับจ้างเอง

ประเด็นปัญหาที่สอง ปัญหาการกำหนดระยะเวลาในการบังคับคดีกับทรัพย์จ้างเอง เมื่อผู้รับจ้างเองเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาแล้ว ลูกหนี้หรือผู้จ้างเองต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้หรือผู้รับจ้างเอง หากผู้จ้างเองหรือลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาแล้ว เจ้าหนี้หรือผู้รับจ้างเองย่อมสามารถบังคับคดีกับทรัพย์จ้างเองได้ ซึ่งต้องบังคับคดีกับทรัพย์จ้างเองภายใน 10 ปีนับแต่วันที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในชั้นที่สุด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 274 ซึ่งเมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 274 วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้การบังคับตามคำพิพากษาจะต้องดำเนินการในการบังคับคดีภายใน 10 ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องความระงับสิ้นไปของสัญญาจ้างเอง แต่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายไม่ได้กำหนดเหตุเกี่ยวกับการหากเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาไม่ดำเนินการบังคับคดีภายในระยะเวลา 10 ปี ซึ่งถือได้ว่าการจ้างเองที่มีอยู่ไม่ระงับ ทำให้ทรัพย์สินแห่งการจ้างเองยังคงอยู่ แต่การบังคับคดีกับทรัพย์จ้างเองนั้นไม่สามารถทำได้ เนื่องจาก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 274 วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้การบังคับคดีตามคำพิพากษาจะต้องดำเนินการในการบังคับคดีภายใน 10 ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ทำให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาไม่สามารถบังคับคดีกับทรัพย์จ้างเอง ที่เกิน 10 ปีได้ ซึ่งปัญหาอาจเกิดจากปัญหาในการนำกฎหมายมาปรับใช้ตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่ไม่สอดคล้องกับการการรองรับสิทธิที่มีอยู่เหนือทรัพย์จ้างเองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากเมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายในเรื่องการบังคับจ้างเองนั้น การฟ้องบังคับจ้างเองของผู้รับจ้างเองสามารถทำได้แม้หนี้ประกันการชำระหนี้จะขาดอายุความไปแล้วก็ตาม แสดงให้เห็นถึงสิทธิของผู้รับจ้างเองที่จะบังคับเอากับทรัพย์สินอันเป็นทรัพย์จ้างเอง เพียงแต่จะเกิดผลเสียกับผู้รับจ้างเองที่เพิกเฉยไม่ดำเนินบังคับเอากับหลักประกัน คือ จะทำให้สามารถฟ้องบังคับเอากับดอกเบี้ยเกินกว่า 5 ปีหาได้ไม่

แต่เมื่อได้นำกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส มาพิจารณาถึงเหตุแห่งการระงับจ้างเองนั้น จะทำให้เห็นได้ว่าตามกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสนั้น กลับได้บัญญัติเหตุที่จะทำให้สัญญาจ้างเองระงับได้ด้วยอายุความ ซึ่งเมื่อบัญญัติดังกล่าวแล้วก็มีได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้รับจ้างเองแต่อย่างใด ทรัพย์จ้างเองนั้นก็ยังคงมีอยู่ครบเท่าแต่จะยังทราบว่ามีอยู่ โดยทรัพย์จ้างเองจะไม่สูญสิ้นไปด้วยการไม่สิทธิการบังคับจ้างเอง หากการเสียสิทธิไปตามนั้นจะต้องมีกฎหมายบัญญัติรองรับไว้อย่างชัดเจนในบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งตามกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสนั้นได้บัญญัติกำหนดอายุความบังคับเอากับทรัพย์จ้างเองมีอายุความ 30 ปี จึงเป็นกรณีที่ความทรัพย์จ้างเองนั้นที่ได้ดำเนินการจดทะเบียนจ้างเองนั้นได้สิ้นสุดลงด้วยเหตุการไม่ใช้สิทธิตาม

กฎหมาย ซึ่งเป็นการกำหนดบทบัญญัติตามกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสไว้อย่างชัดเจนให้สิทธิของผู้ทรงทรัพย์สิน การรับจำนองเป็นอันดับขึ้นไป ซึ่งตามกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสจะมีความแตกต่างตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ของไทยที่ไม่ได้กำหนดให้การจำนองนั้นอันดับขึ้นไปด้วยเหตุอายุความ

ประเด็นปัญหาที่สาม ปัญหาการการโอนสิทธิเรียกร้องตามคำพิพากษาเมื่อใกล้ครบกำหนดระยะเวลา การบังคับคดี การโอนสิทธิเรียกร้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 305 และพระราช กำหนดบริษัทรักษาหนี้สินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 6 จะทำให้เห็นได้ว่าสิทธิเรียกร้องในมูลหนี้โดยทั่วไปนั้น สามารถโอนกันได้ไม่มีข้อจำกัดว่าจะเป็นสิทธิเรียกร้องตามหนี้ที่ยังมีคำพิพากษาหรือหนี้ที่มีคำพิพากษา แล้วเว้นไว้แต่สภาพแห่งสิทธินั้นเองจะไม่เปิดช่องให้โอนกันได้ อันได้แก่ สิทธิเฉพาะตัว ข้อตกลงห้ามโอน สิทธิเรียกร้องหรือสิทธิเรียกร้องที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะในการ โอนสิทธิเรียกร้อง แต่การที่ประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้บัญญัติจำกัดสิทธิเรียกร้องที่สามารถบังคับคดีต้องเป็นสิทธิเรียกร้องในมูล หนี้ที่ยังไม่มีคำพิพากษาจึงเกิดปัญหาว่าการรับโอนสิทธิเรียกร้องในมูลหนี้ตามคำพิพากษาจึงไม่สามารถรับ โอนเพื่อการบังคับคดีได้ซึ่งตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาได้พิพากษารับรองให้การโอนสิทธิเรียกร้องได้แม้ เป็นสิทธิเรียกร้องที่เป็นหนี้ตามคำพิพากษาแล้ว แต่ยังไม่อนุญาตให้ผู้รับโอนเข้าบังคับคดีต่อจากเจ้าหนี้ตาม คำพิพากษาเดิมได้ เว้นแต่ได้มีบทบัญญัติของกฎหมายให้สวมสิทธิได้ ซึ่งจะเป็นการตีความหมายกฎหมาย ในทางที่สามารถใช้บังคับได้ แต่ศาลไทยก็มิได้อนุญาตให้ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องสามารถเข้าสวมสิทธิเพื่อ บังคับคดีได้ทุกกรณี เว้นแต่การรับโอนสิทธิเรียกร้องจะมีกฎหมายให้อำนาจที่ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้อง สามารถสวมสิทธิได้โดยเฉพาะ โดยให้สวมสิทธิในการบังคับคดีในหนี้ตามคำพิพากษาได้ เมื่อมีการโอน สิทธิเรียกร้องตามที่กฎหมายอนุญาตให้รับโอนสิทธิเรียกร้องได้ จึงทำให้สิทธิของผู้โอนเคยมีอยู่อย่างไร ผู้รับโอนก็มีสิทธิอยู่อย่างนั้น แต่เมื่อมีกรณีที่เป็นปัญหาที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ กรณีการโอนสิทธิเรียกร้องใน รูปแบบของหนี้คือคุณภาพที่ผู้รับ โอนซื้อหนี้มาในราคาถูกจากสถาบันการเงินเพื่อนำมาฟ้องร้องบังคับคดี ซึ่งกรณีดังกล่าวที่ผู้รับ โอนซื้อหนี้ที่เจ้าหนี้เดิมมิได้ดำเนินการฟ้องร้องคดีต่อศาลกับลูกหนี้กรณีดังกล่าวก็ มิได้มีปัญหาในการดำเนินการในบังคับคดีแต่อย่างใด แต่ปัญหาจะเกิดเมื่อการรับซื้อหนี้คือคุณภาพมาจาก สถาบันการเงินเป็นการซื้อหนี้คือคุณภาพที่เจ้าหนี้เดิมได้ฟ้องต่อศาลและศาลได้มีคำพิพากษาแล้ว และ เป็นการฟ้องร้องเพื่อบังคับจำนองกับลูกหนี้ แต่เจ้าหนี้เดิมหรือเจ้าหนี้ผู้โอนขายหนี้คือคุณภาพได้โอนสิทธิ เรียกร้องไปยังผู้รับโอนหนี้คือคุณภาพดังกล่าว ซึ่งการ โอนขายหนี้คือคุณภาพของสถาบันการเงินส่วน ใหญ่จะเป็นหนี้เสียหรือหนี้ที่ใกล้จะครบกำหนดระยะเวลาการบังคับคดีกับทรัพย์สินของลูกหนี้แล้ว และสถาบัน บันการเงินหรือผู้โอนขายหนี้คือคุณภาพดังกล่าวประเมินแล้วว่า การที่ผู้โอนจะดำเนินการในชั้นบังคับคดี เสียเองนั้นอาจไม่ได้เงินหรือคุ้มหนี้หรือไม่ เนื่องจากหากเป็นหนี้คือคุณภาพแล้ว ทรัพย์สินจำนองจะมีสภาพ ไม่สมบูรณ์ไม่พร้อมที่จะนำออกขายทอดตลาด การนำหนี้คือคุณภาพดังกล่าวมาโอนขายให้บริษัทบริหาร

สินทรัพย์ที่พร้อมจะรับความเสี่ยงในหนี้ประเภทนี้อยู่แล้ว ทางสถาบันการเงินย่อมประเมินความคุ้มค่าแล้วว่ายอมคุ้มค่าน่ามากกว่าที่จะมาเป็นผู้ดำเนินการในชั้นบังคับคดีด้วยตนเอง อีกทั้งการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งตามบทบัญญัติแห่ง พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 7 จะเห็นได้ว่าเมื่อผู้รับโอนหนี้มาจากเจ้าหนี้เดิมแล้ว ต้องมาดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย กล่าวคือ ผู้รับโอนหนี้ต้องคุณภาพจากสถาบันการเงินหรือเจ้าหนี้เดิมนั้นแล้วต้องดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอสวมสิทธิ์เป็นเจ้าหนี้แทน โจทก์เดิม เพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้รับโอนเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาแทน โจทก์เดิม ซึ่งการดำเนินการต่างๆ ในขั้นตอนทางศาลกว่าจะเสร็จสิ้นจนถึงศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้รับโอนเป็นเจ้าหนี้แทน โจทก์เดิมก็ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร ซึ่งต้องมีการส่งหมายแจ้งในโจทก์เดิม เจ้าพนักงานบังคับคดี และลูกหนี้หรือจำเลยทราบหรือคัดค้านการยื่นคำร้องขอสวมสิทธิ์เป็นเจ้าหนี้แทน โจทก์เดิมดังกล่าวจึงอาจทำให้ผู้รับโอนไม่สามารถบังคับคดีกับทรัพย์จำนองได้ทันภายในระยะเวลา 10 ปี แต่ทรัพย์จำนองที่ผู้รับโอนซื้อมาจากเจ้าหนี้เดิมยังคงอยู่และไม่ระงับสิ้นไปแต่เจ้าหนี้ก็ไม่อาจจะบังคับคดียึดทรัพย์จำนองได้อีกต่อไป

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหาการบังคับคดีกับทรัพย์จำนองเกินกำหนดเวลาตามกฎหมาย ผู้ศึกษาพบว่าสามารถมีแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ ได้เป็น 3 แนว ดังจะกล่าวต่อไป คือ

แนวทางที่หนึ่ง ประเทศไทยควรมีการบัญญัติกฎหมายโดยการกำหนดเรื่องอายุความการบังคับจำนองโดยการระงับสิ้นไปของการจำนองด้วยเหตุอายุความเพื่อให้สอดคล้องกับการระงับสิ้นไปของการจำนองโดยให้นำประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส มาเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือเป็นรูปแบบในการแก้ไขปัญหาการบังคับจำนองเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการบังคับคดีตามกฎหมายในประเทศไทย ที่กำหนดให้การจำนองที่มีทรัพย์สินการจำนองนั้นที่ได้ไปจดทะเบียนต้องตามกฎหมายมีเหตุการณ์ที่กำหนดความระงับสิ้นไปของการจำนองด้วยเหตุผลตามกฎหมายนั้นจะซึ่งมีผลทางกฎหมายที่ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินและทำให้เจ้าหนี้ทราบและรับรู้ถึงขอบระยะเวลาในการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ที่มีอยู่อย่างจำกัด หากเจ้าหนี้ไม่ใช้สิทธิดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ก็จะให้เกิดความเสียหายแก่ตัวเจ้าหนี้เอง แต่เมื่อเมื่อมีการนำประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสในเรื่องการกำหนดเขตที่ทำให้การจำนองระงับสิ้นไปด้วยเหตุอายุความมาปรับใช้กับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะนำไปสู่กระบวนการแก้ไขบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 744 (1) ที่บัญญัติว่า “อันจำนองย่อมระงับสิ้นไป (1) เมื่อหนี้ที่ประกันการระงับสิ้นไปด้วยเหตุบางประการอันใดมิใช่เหตุอายุความ เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 744 ของไทยแล้วนั้นจะพบว่าหลักกฎหมายว่าด้วยการจำนองระงับสิ้นไปด้วยเหตุอื่นที่มิใช่เหตุอายุความอันเป็นการกำหนดเขตที่จะทำให้การจำนองระงับสิ้นไปนั้นจะมีความแตกต่างกับประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสอยู่มากพอสมควร จึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 744 เพื่อให้เกิดการระงับสิ้นไปด้วยเหตุอายุความ โดย

ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 744 (1) โดยการบัญญัติเพียงหนึ่งทีที่ประกันระดับเท่านั้นดังกล่าวข้างต้นแล้ว ย่อมต้องมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 744 (7) ขึ้นใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขบทบัญญัติแห่งกฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 744 (1) ด้วย เนื่องจากเมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติในมาตรา 744 (1) จะทำให้เห็นได้ว่าสิทธิเรียกร้องที่ขาดความไม่ได้ทำให้หนี้ระงับสิ้นไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/10 ที่บัญญัติว่า “สิทธิเรียกร้องที่ขาดอายุความ ลูกหนี้มีสิทธิที่จะปฏิเสธการชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องนั้นได้” จึงเห็นควรต้องเพิ่มบทบัญญัติขึ้นใหม่ในมาตรา 744 (7) ซึ่งเป็นการกำหนดให้การจำนองระงับสิ้นไปเมื่อหนี้ในเมื่อหนี้ตามการจำนองของลูกหนี้ที่ขาดอายุความก็มีผลเพียงทำให้สิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นทรัพย์สินในการจำนองระงับสิ้นไป แต่เมื่อนำเอาประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสมาใช้เป็นต้นแบบในการแก้ไขปัญหการระงับสิ้นไปของการจำนองโดยการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย นอกจากจะมีการแก้ไขตามมาตรา 744 แล้วนั้นยังต้องมีการแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อให้สอดคล้องกันในมาตรา 193/27 และมาตรา 745

แนวทางที่สอง ควรกำหนดบทบัญญัติแห่งกฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้มีความชัดเจนว่าการจำนองระงับสิ้นไปด้วยเหตุขาดอายุความหรือไม่ อีกทั้งการดำเนินการบังคับคดีภายใน 10 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษายังสามารถบังคับจำนองได้เสมอ เพียงแต่จะเกิดผลเสียกับเจ้าหนี้จำนองที่จะไม่สามารถเรียกดอกเบี้ยย้อนหลังได้ไม่เกิน 5 ปี อีกทั้งการบัญญัติถึงบทบัญญัติแห่งกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นการกำหนดสิทธิและหน้าที่ที่มีต่อการตามกฎหมาย หากบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดให้ผู้รับจำนองยังมีสิทธิตามกฎหมายอยู่แม้หนี้ประธานขาดความไปแล้วก็ตาม หากผู้รับจำนองที่ฟ้องคดีเพื่อบังคับจำนองมีสถานะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งกลับไม่สามารถดำเนินการบังคับคดีต่อไปได้เพราะข้อจำกัดของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่จะต้องดำเนินการบังคับคดีภายในระยะเวลา 10 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง จึงเป็นการตีความประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่ไม่สอดคล้องกับสิทธิและหน้าที่ที่มีอยู่ของผู้รับจำนองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งผลทำให้ผู้รับจำนองไม่สามารถดำเนินการบังคับจำนองได้แม้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะยังคงให้สิทธิผู้รับจำนองไว้ต่อไปก็ตาม การมีขอบเขตระยะเวลาในการบังคับจำนองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยการตีความและการบังคับจำนองต้องอยู่ภายใต้ระยะเวลาในการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งเป็นเรื่องทั่วไปที่จะต้องดำเนินการบังคับคดีภายในระยะเวลา 10 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาเช่นเดียวกับมูลนิธิอื่นๆ ย่อมไม่เป็นการเหมาะสมที่จะนำระยะเวลาการบังคับคดีดังกล่าวมาใช้จำกัดสิทธิของผู้รับจำนองไว้ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าแนวทางที่ 2 จะนำมาใช้แก้ปัญหาในการบังคับจำนองเมื่อพ้นระยะการบังคับคดีเวลาตาม

กฎหมายจึงเห็นควรให้มีการกำหนดสิทธิของผู้รับจ้างเอาไว้อย่างชัดเจนในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เกี่ยวกับการจ้าง ซึ่งจะทำให้ไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความในการใช้สิทธิของเจ้านี่จ้างในการบังคับคดีที่จะต้องดำเนินการภายในระยะเวลา 10 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 274 วรรคหนึ่ง โดยจะต้องทำการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายหลักในการบังคับจ้าง มาตรา 744 และมาตรา 745 ดังกล่าวข้างต้นนั้นจะมีผลทำให้เจ้านี่จ้างที่มีสถานะเป็นเจ้านี่ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งสามารถดำเนินการบังคับจ้างต่อไปได้แม้จะพ้นกำหนดระยะเวลาการบังคับคดีภายในระยะเวลา 10 ปีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 224 วรรคหนึ่งซึ่งจะทำให้ไม่เกิดปัญหาในการตีความว่าเจ้านี่จ้างจะสามารถบังคับจ้างได้หรือไม่เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการบังคับคดี หากมีการแก้ไขกฎหมายในลักษณะดังกล่าวข้างต้นจะทำให้เจ้านี่จ้างสามารถดำเนินการบังคับจ้างต่อไปได้ ด้วยการแก้ไขกฎหมายในแนวทางนี้จะสามารถแก้ไขปัญหาการบังคับจ้างเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการบังคับคดีเกินระยะเวลาตามกฎหมายได้

แนวทางที่สาม การที่ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องซึ่งเป็นเจ้านี่ตามคำพิพากษาไม่สามารถบังคับคดีกับทรัพย์สินจ้างได้ภายในระยะเวลา 10 ปี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 274 วรรคหนึ่งได้ เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงแล้วจะพบว่าผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องซึ่งเป็นเจ้านี่ตามคำพิพากษาของลูกหนี้แล้วนั้นควรมีสิทธิในการดำเนินการขยายระยะเวลาการบังคับคดีกับทรัพย์สินจ้างออกไป โดยอาศัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 23 โดยต้องอาศัยหลักการและเหตุผลของการขยายระยะเวลาการบังคับคดีไปในแต่ละกรณีไป ซึ่งการขยายระยะเวลาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 23 นั้นไม่ใช่อายุความ ซึ่งหากผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องมีความจำเป็นที่จะขยายระยะเวลาการบังคับคดีดังกล่าว จึงควรให้สิทธิแก่ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้อง โดยให้ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องยื่นคำร้องต่อศาล แสดงเหตุผล พฤติการณ์ พิเศษ ที่ทำให้ผู้รับโอนไม่สามารถที่จะดำเนินการยึดทรัพย์สินจ้างออกขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระให้แก่ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

ปิติกุล จิระมงคลพาณิชย์, คำประกัน จ้าง จ้างนำ, พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562.

ปัญญา ถนอมรอด .คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ยืม คำประกัน จ้าง จ้างนำ , พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2564.

สมชาย จุลนิตี, คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 4, พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนัก
อบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2565.

สมศักดิ์ เอี่ยมพลับใหญ่, จีกระชอร์ กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์บัณฑิตอักษร, 2564

สมศักดิ์ เอี่ยมพลับใหญ่, จีกระชอร์ กฎหมายแพ่ง, พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บัณฑิตอักษร,
2564.

วิทยานิพนธ์

ธีระพล พิมพ์กิจรักษ์, “ปัญหาการบังคับจำนองเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาบังคับคดี”, วิทยานิพนธ์นิติศาสตร
มหาบัณฑิต, สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์, 2561.

ณภัทร นิยมเข้ม. "ปัญหาทางกฎหมายของการโอนสัญญา". วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะ
นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554

พลกฤษณ์ ดันติชัยนุสรณ์ . "ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการจำนองรถยนต์," วิทยานิพนธ์นิติ
ศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2561

บทความ

เฉลิมพล รสิดานนท์, พินิจ ทิพย์มณี, วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (ส.ค.-พ.ย. 2560)
หน้าที่ 283-296.

กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม, โครงการวิจัยปัญหาในกระบวนการบังคับคดีอันเกิดมาจากข้อตกลงยกเว้น
มาตรา 733 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, หน้า 27-33.

ปวีณี ไพรทอง. การศึกษากฎหมายจำนองและกระบวนการบังคับจำนองของประเทศญี่ปุ่น. บทความ, หน้า
195-201.

อรอมล อาระพล. การบังคับคดีทรัพย์สินจำนองและการพิจารณาหนี้ส่วนที่ขาดในประเทศสหรัฐอเมริกา
บทความทางวิชาการ. หน้า 32-37.